

RWA

JAARVERSLAG EN JAARREKENING

2017

INHOUDSOPGAVE

1.	Bericht van het bestuur	3
2.	Programmaverantwoording	6
2.1.	Samenhang tussen RWA en Amfors Holding BV	6
2.2.	Algemeen	6
2.3.	Maatschappelijk Resultaat	8
2.4.	Financieel Resultaat	11
2.5.	Sociale paragrafen	13
3.	Verplichte paragrafen	15
3.1.	Weerstandvermogen en Risicobeheersing	15
3.2.	Onderhoud kapitaalgoederen	17
3.3.	Financiering	17
3.4.	Verbonden partijen	18
3.5.	Bedrijfsvoering	19
4.	Jaarrekening RWA	20
4.1	Balans per 31 december 2017	20
4.2	Overzicht baten en lasten 2017	21
4.3	Kasstroomoverzicht over 2017	22
4.4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	23
4.5	Toelichting op de posten van de balans	26
4.6	Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	29
4.7	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	30
5.	Overige gegevens	31

1. Bericht van het bestuur

- *Maatschappelijke taakstelling RWA* – Het Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en Omgeving (RWA) heeft tot taak circa 1.200 mensen met een indicatie Sociale Werkvoorziening passend werk te verschaffen. Buiten de muren, in een groep- of individuele detachering, of bij één van de eigen bedrijven. In het Sociaal Werkvoorzieningsschap wordt de Wet Sociale Werkvoorziening uitgevoerd. Hierbij staat de ontwikkeling van de medewerkers centraal, dit om de doorstroming naar een hogere trede op de werkladder en de beweging van binnen naar buiten te realiseren. RWA heeft de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening in handen van Amfors gelegd.

“Samen maken we werken bereikbaar”. Dat is de missie van RWA en Amfors. Deze is vertaald naar een hoofddoelstelling: Het (zo) regulier (mogelijk) plaatsen van medewerkers op de arbeidsmarkt tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. In de realisatie van deze doelstelling ligt een uitdaging in het vinden van de balans tussen enerzijds het ontwikkelen van medewerkers (naar hogere treden op de werkladder) en anderzijds het realiseren van voldoende operationeel resultaat (om de kosten voor de gemeenschap te drukken).

Als gevolg van de vergrijzing en de krimp zal voor een niet onaanzienlijke groep Sw-medewerkers, mede gezien de beperking en de ontwikkelpotentie, een beschermd/interne werkplek noodzakelijk blijven. In de toekomst blijven naar verwachting naast beschermd/intern ook werkzaamheden op locatie noodzakelijk om voldoende passend werk te kunnen blijven garanderen voor alle Sw-medewerkers tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

RWA in 2017

Maatschappelijk

- *Mensontwikkeling* – RWA/Amfors richt zich als sociale organisatie op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met als doel hen zo volwaardig mogelijk te laten participeren in de maatschappij. Wij beperken deze groep niet door ze binnen de muren van de organisatie houden, maar stimuleren, enthousiasmeren, begeleiden, trainen en bemiddelen naar een zo regulier mogelijke, passende werkomgeving. Daartoe ondersteunen wij hen in het traject richting regulier werk én op de werkplek zelf. Wij stimuleren hun arbeidsontwikkeling zodanig, dat ze op de reguliere arbeidsmarkt (of via onze eigen business units) duurzaam, maximaal en op eigen kracht kunnen werken. Dit tegen acceptabele maatschappelijke kosten. Daarbij wordt te allen tijde rekening gehouden met de beperking en is en blijft een plek beschermd intern beschikbaar voor die medewerkers waar de stap naar buiten een te grote blijkt of die terugstromen vanuit extern.

2017 was het jaar waarin voor het eerst de gevolgen van de door de gemeenten gekozen koers als mensontwikkelbedrijf duidelijk zichtbaar werd. De teruglopende rijkssubsidie en de krimp dwingen tot het maken van keuzes in de te continueren werksoorten.

- *Mobiliteit* – In de stappen naar hogere treden op de werkladder (figuur 1) en een plek dichterbij de reguliere arbeidsmarkt is de ontwikkeling van arbeidsvaardigheden essentieel. In het kader van de ontwikkeling is in 2017 circa 10 procent van de medewerkers (106 SE) van werkplek gewisseld. Hierbij was extra aandacht voor de passende begeleiding van de betrokken medewerkers.

figuur 1: werkladder

Door verdere sturing op duurzame (langdurige) individuele detacheringen is de stabiliteit en kwaliteit van de gerealiseerde detacheringen verbeterd. Zoals blijkt uit de evaluatie op individuele detacheringen die in 2017 is uitgevoerd. Uit deze evaluatie zijn een vijftal succesfactoren benoemd die als handvat dienen voor verdere optimalisatie van de begeleiding.

- *Innovatie*

Robotisering en digitalisering bieden veel kansen voor de ondersteuning van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor test Amfors een aantal zogeheten 'inclusieve technologieën', zoals een beamertechnologie, een slimme bril genaamd 'Microsoft HoloLens' en de 'Collaboratieve Robots' die met de medewerker samenwerken op de productievloer. Amfors innoveert in het nieuwe Inclusive Fieldlab in nauwe samenwerking met onderzoek partners zoals TNO en Microsoft Partner Delta-N.

Voor het werk binnen de muren is in 2017 nader ingezoomd op de mogelijkheden van innovatie. Bij Amfors zijn hiervoor verschillende pilots gestart. Innovatie lijkt een belangrijke oplossing voor het realiseren van voldoende passend werk voor die medewerkers waarvoor de stap naar buiten een te grote blijkt of die vanwege leeftijd of beperking terugstromen.

- *Ontwikkeling management en organisatie*

In 2017 hebben de direct leidinggevenden van de Sw-medewerkers een training ontwikkelgericht leidinggeven gevolgd. Hierbij was speciale aandacht voor het verder ontwikkelen van die vaardigheden die nodig zijn in het begeleiden van Sw-medewerkers in hun beweging op de werkladder. Niet alleen naar hogere treden, maar ook als medewerkers door omstandigheden een stapje lager moeten doen. De ervaring leert dat passende begeleiding juist in het laatste geval essentieel is.

2017 stond ook in het teken van het verder optimaliseren van de bedrijfsprocessen. Onder andere door het automatiseren van een aantal van die processen. Hierbij was speciale aandacht voor het herplaatsen van de betrokken Sw-medewerkers.

- *Verzuim* – De vergrijzing en krimp laten ook hun effect zien in het verzuim. Door met name een succesvol beleid op kort en middellang verzuim ligt het verzuimpercentage Sw-ers over 2017 met 14,5 procent nog steeds in de buurt van het branchegemiddelde.

- *Commercie* – Inzake commercie is de focus verder verschoven van het binnenhalen van werk voor de eigen bedrijven naar het realiseren van plaatsingen in het kader van detacheringen. Bedrijven en instellingen in de regio worden actief benaderd voor passende werkplekken voor onze medewerkers.

Financieel

- *RWA Resultaat* – Het RWA resultaat is het verschil tussen de rijksbijdrage en de loonkosten van Sw-medewerkers inclusief de overige kosten als vervoer, studie en Arbo. In 2017 kwam het resultaat van RWA uit op € 4,8 miljoen negatief (begroot € 4,3 miljoen negatief). De totale rijksbijdrage bedroeg € 26,4 miljoen (begroot € 26 miljoen). De totale kosten bedragen € 31,1 miljoen (begroot 30,3 miljoen). De afwijkingen hangen samen met wijzigingen in de Cao-wsw, het Lage inkomensvoordeel (LIV) en de rijksbijdrage.

- *Exploitatieresultaat*

Het exploitatieresultaat van RWA/Amfors is opgebouwd uit het resultaat van RWA en het operationeel resultaat van Amfors. Het Amfors resultaat van € 1,877 miljoen ligt ruim € 40.000,- boven het begrote resultaat van € 1,833 miljoen uit de RWA Meerjarenbegroting 2017-2020.

Hiermee komt het exploitatieresultaat over 2017 uit op € 2,901 miljoen negatief. Dit tekort wordt gedekt uit gemeentelijke bijdragen van de deelnemers van RWA.

- *Risico's*

In de RWA Meerjarenbegroting 2017-2020 zijn een aantal risico's opgenomen die zich voor RWA en/of Amfors konden voordoen. In onderstaande tabel staat per risico vermeld op welke wijze dit risico zich al dan niet heeft gemanifesteerd.

Risico's	Financieel effect	Inschatting	Resultaat
Pensioenpremies gaan weer stijgen	~ 0,5 mln	Hoog	0,1 mln
Subsidieresultaat lager dan begroting door lagere uitstroom Sw-medewerkers in Nederland	€ 0,5 - € 1,0 mln	Midden	Geen negatief effect vanwege de definitieve Rijkssubsidie, maar wel vanwege de lagere LIV.
Operationeel resultaat Amfors sterk afhankelijk van gemeentelijke omzet (prijsstelling en discussie marktconformiteit)	P.M. (€ 0,5 - € 1,0 mln)	Midden	Het lagere resultaat bij Eemfors is gecompenseerd door de betere resultaten van overige bedrijfsonderdelen.
Fiscaal (Resultaat Amfors is Vpb-plichtig)	Tot € 0,5 mln. per jaar	Laag	Het resultaat is bij de Belastingdienst in behandeling. Naar verwachting vindt over 2017 geen afdracht plaats.
Transitievergoeding bij contract beëindiging na 2 jaar ziekte	Ca € 0,5 mln. per jaar	Midden	Niet materieel

Tabel 1: Risico's

- *Woord van dank*

Het bestuur realiseert zich dat een transitie naar mensontwikkelbedrijf veel vraagt van de medewerkers van RWA/Amfors en dankt hen voor hun bijdrage aan en de geleverde inspanningen voor het behaalde resultaat.

Opgesteld 19 april 2018

Directeur RWA
Naam: Ronald de Koning

Bestuur RWA
Naam: Menno Tigelaar, voorzitter

Handtekening:

Handtekening:

2. Programmaverantwoording

2.1. Samenhang tussen RWA en Amfors Holding BV

Het Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en omgeving (RWA) is de Gemeenschappelijke Regeling waarmee de zes gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg invulling geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Amfors Holding BV is het bedrijf dat de Wsw vervolgens uitvoert voor RWA. RWA ontvangt via de gemeenten een rijkssubsidie per SW-medewerker, die de laatste jaren trendmatig daalt. Daar tegenover staan de kosten per Sw-medewerker, die grotendeels bepaald worden door de landelijke Cao voor de Wsw. De salariskosten groeien daarbij nog steeds, waarmee het verschil tussen de rijksbijdrage en de kosten per Sw-medewerker verder toeneemt. Het is de kern van de strategie van RWA dat met een positief operationeel resultaat van Amfors Holding BV zoveel mogelijk van het onvermijdelijk negatieve RWA-resultaat wordt gecompenseerd. De realiteit is dat de rijksbijdrage de komende jaren fors verlaagd zal worden. Zo is ook in 2017 de subsidie per SE met € 500,- verlaagd. Bijkomend risico is dat het werkelijke bedrag jaarlijks bepaald wordt op basis van de uitstroom van Sw-medewerkers over het gehele land, bij een lagere landelijke uitstroom zal het bedrag verder verlaagd worden. Niet duidelijk is of hierop compensatie van Rijksweg volgt.

Samenwerkingsovereenkomst RWA en Amfors – De genoemde zes regiogemeenten stellen ieder hun van het Rijk ontvangen bijdrage volledig ter beschikking aan RWA. Voor de invulling van de Wsw-dienstverbanden heeft RWA een samenwerkingsovereenkomst met Amfors. Middels de business units en diensten van Amfors wordt binnen de Wsw-kaders werkgelegenheid gegenereerd en ontwikkelmogelijkheden aangeboden.

2.2. Algemeen

Keuzes maken – De nadere uitwerking van de transitie naar mensontwikkelbedrijf en de daling van het aantal Sw-medewerkers als gevolg van de krimp hadden in 2017 voor de medewerkers duidelijk zichtbare effecten. Amfors moest keuzes maken ten aanzien van activiteiten en klanten. Dit vraagt veel van het aanpassingsvermogen van de (Sw-)medewerkers. In goed overleg met alle betrokkenen zullen dergelijke keuzes ook de komende jaren noodzakelijk blijven.

In de RWA meerjarenbegroting 2017-2020 zijn vijf speerpunten opgenomen aan de hand waarvan de transitie naar mensontwikkelbedrijf wordt gerealiseerd. Het betreft hier Mobiliteit, Commercie, Management en organisatie, Partnerships en Business units.

In het addendum op de RWA MJB 2017 – 2020 is per bedrijfs onderdeel de transitie en het gewenste tempo hiervan geschetst. Daarbij waren de volgende doelstellingen leidend:

- Realiseren van voldoende passend werk voor de huidige Sw-doelgroep
- Stimuleren van de beweging van 'binnen naar buiten',
- Verhogen van de kwaliteit voor de opdrachtgevers van Amfors;
- Behouden van het operationeel resultaat;
- Beperken van de frictiekosten;
- Beperken van de risico's.

Bij de nadere uitwerking van de transitie binnen de bedrijfsonderdelen, zoals ook verwoord in het addendum op de MJB 2017-2020, is gekeken naar in hoeverre de werksoorten het meest geschikt zijn voor mensontwikkeling en tevens bijdragen aan een goed resultaat. Daarbij hebben we de volgende criteria gehanteerd:

- De mate waarin een werksoort passend werk biedt voor de huidige SW-populatie en mogelijke toekomstige doelgroepen;
- De mate waarin een werksoort de SW-medewerker mogelijkheden biedt om zich verder te ontwikkelen naar een hogere werksoort;
- Benodigde investeringen om de werksoort op het gewenste niveau te handhaven;
- Benodigde leiding en staf en eventuele inhuur vakbekwaam personeel (vaak evenredig met complexiteit werksoort);
- Bijdrage aan het resultaat van RWA/Amfors.

Daarbij is ook aandacht geschonken aan:

- Een juiste balans tussen detachering en productie;
- Het behoud van voldoende diversiteit van werkzaamheden;
- Inachtneming van de respectievelijke kantelpunten;
- Een tijdige anticipatie op detachering bij vervreemding.

In 2017 heeft Amfors de grafische werkzaamheden bij Mailfors beëindigd. In het derde kwartaal is geconstateerd dat Eemfors niet meer kan voldoen aan de verhoogde kwaliteitseisen van verschillende opdrachtgevers in het afgelopen groeiseizoen deze zomer. De deelnemende gemeenten hebben Amfors/Eemfors om passende maatregelen gevraagd.

Deze maatregelen zijn in goed overleg met de betreffende gemeenten besproken. Naar aanleiding van dit verzoek zijn verdere keuzes ten aanzien van te handhaven werksoorten als gevolg van de actuele ontwikkelingen gemaakt. Zo wordt één van de gebieden uit het contract Wijkonderhoud met de gemeente Amersfoort teruggegeven voor algemene aanbesteding en zijn de werkzaamheden voor de Bomenploeg grotendeels afgebouwd en zijn de werkzaamheden geconcentreerd op de RWA regio.

De deelnemende gemeenten hechten veel belang aan een solide basis van voldoende passend werk voor de Sw-medewerkers (inclusief de in het groen werkzame ambtenaren). Daarbij wordt opgemerkt dat de opdrachten voor het beheer van de openbare ruimte op voldoende kwaliteit en zo efficiënt en effectief als mogelijk worden uitgevoerd.

Passend werk – Met het oog op het welzijn van medewerkers, om een stijging van het verzuim te voorkomen en om te komen tot een optimale productiviteit is passend werk voor de Sw-medewerkers het uitgangspunt. Met passend werk wordt bedoeld werk dat aansluit bij de mogelijkheden en ambities van de medewerkers. Medewerkers worden uitgedaagd om stappen te zetten op de werkladder. Dit kan vragen om meer en intensievere begeleiding.

Voor een deel van de Sw-medewerkers zal de stap “van binnen naar buiten” niet mogelijk blijken vanwege de beperking. Voor die medewerkers blijft de voorziening beschut binnen in stand.

Daarnaast blijft deze voorziening nodig als gevolg van de verdere vergrijzing van het personeelsbestand. Op dit moment is de gemiddelde leeftijd van de Sw-medewerker 49 jaar. Met de vergrijzing zal ook de belastbaarheid van medewerkers naar verwachting afnemen. Dit heeft gevolgen voor de werksoorten die wij aanbieden om te kunnen voorzien in passend werk.

2.3. Maatschappelijk Resultaat

Arbeidsinventarisatie en –ontwikkeling

In 2017 hebben er 241 nulmetingen plaatsgevonden met Sw-medewerkers, waarmee in totaal 753 medewerkers een meting hebben afgerond. Conform de planning is in juli gestart met de arbeidsinventarisatie bij Cleanfors en het productiebedrijf. De diagnose tool is het afgelopen jaar echter steeds vaker ingezet bij wijzigende omstandigheden als (her)ijkpunt en om te adviseren over passend werk. Het betreft gevallen waar op grond van persoonlijke omstandigheden direct advies noodzakelijk is. Dit heeft een effect op de oorspronkelijke planning, maar de doelstelling om alle geplande nulmetingen eind 2018 te hebben afgerond blijft gehandhaafd.

In 2017 hebben 323 Sw-medewerkers een certificaat of diploma behaald als bewijs van een vakvaardigheid. Daarnaast hebben 27 deelnemers de training ‘op weg naar buiten’ afgerond. In deze opleiding worden Sw-medewerkers (in samenwerking met verschillende detacheringpartners) voorbereid op een detachering.

Mobiliteit

Mobiliteit is één van de belangrijkste speerpunten voor Amfors. De nadruk ligt op het realiseren van een verdere groei van detacheringen. We blijven Sw-medewerkers stimuleren en ondersteunen in de ontwikkeling om zo regulier mogelijk te werken en stappen te maken op de werkladder. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de gerealiseerde doorstroom op de werkladder en het resultaat in 2017. In totaal is er 39 SE in 2017 wegens natuurlijk verloop uitgestroomd (pensionering, overlijden of arbeidsongeschiktheid). Daarnaast is circa 10% (106 SE) van de medewerkers van werkplek veranderd.

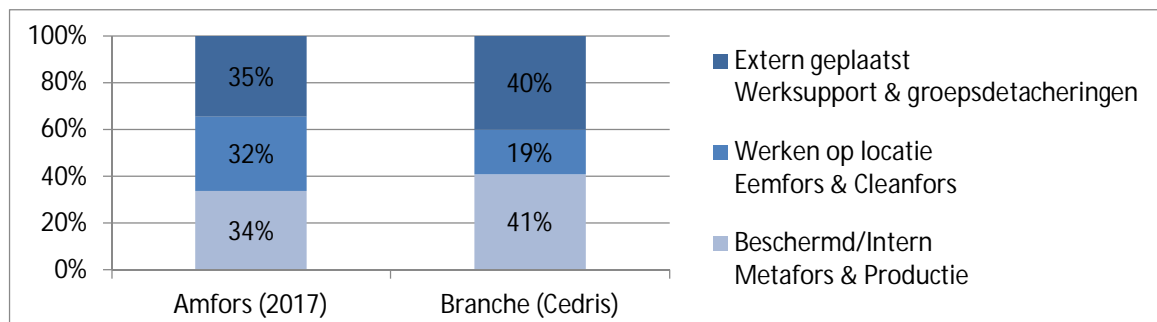

Figuur 2: De Amfors werkladder

Werkladder treden	Gerealiseerd 31-12-2016	Resultaat 2017				Begroting* 31-12-2017	Landelijk gemiddelde
		Q1 31-03-'17	Q2 30-06-'17	Q3 30-09-'17	Q4 31-12-'17		
Begeleid werken	3,3%	2,9%	3,0%	3,1%	3,2%	4%	5%
Individuele detachering	13,0%	13,6%	13,4%	13,7%	13,4%	15%	16%
Groepsdetachering	18,3%	18,1%	18,5%	19,6%	17,9%	21%	19%
Werken op locatie	32,2%	32,2%	32,4%	30,1%	31,7%	32%	19%
Beschermd/Intern	33,3%	33,2%	32,6%	33,5%	33,7%	28%	41%
SE totaal	1.060	1.052	1.036	1.028	1.021	1.028	

Tabel 2: Ontwikkeling op de werkladder *NB, Amfors begroting 2017 en Prestatieovereenkomst 2017, MJB maakt gebruik van jaargemiddelde

Figuur 3 verdeling werkladder

Circa 35 procent van het totaal aantal Sw-medewerkers is extern geplaatst. Het streven is om 40 procent een passende werkplek buiten de muren van Amfors te bieden. In de eerste helft van het jaar hebben enkele klanten hun contracten beëindigd waardoor het aantal nieuwe individuele plaatsingen beperkt zichtbaar is in de cijfers. Daarnaast ervaren we een terughoudendheid van klanten bij het aangaan van (groeps-)detacheringen. Hierdoor blijft de voorziening werken op locatie nog altijd relatief groot en daalt het aantal medewerkers in de beschermd/interne voorziening niet. Amfors blijft zich inspannen om een additionele groepsdetachering bij één van onze bestaande partners of bij een nieuwe klant. De beschermd/interne voorziening stijgt met 0,4 procent naar 33,7 in 2017, hiermee blijft Amfors beduidend onder het landelijke gemiddelde van 41 procent.

Evaluatie werkwijze individuele detacheringen

Met het bestuur van RWA is, mede op verzoek van de Wsw Cliëntenraad regio Amersfoort, afgesproken de gehanteerde werkwijze inzake de in- door- en uitstroom, alsmede de ervaringen van de Sw-medewerkers met deze werkwijze in 2017 te evalueren. Dit heeft geresulteerd in een vijftal succesfactoren:

1. *Geplande en tijdige communicatie momenten*
2. *Instructie voor de direct leidinggevende bij de detacheringspartner*
3. *Intensieve begeleiding in de eerste twee tot drie maanden*
4. *Sociale inclusie van de Sw-medewerker*
5. *Verwachtingsmanagement*

Om de gehanteerde werkwijze zo objectief mogelijk te beoordelen en in het juiste perspectief te plaatsen zijn de ervaringen van de Sw-medewerkers voorgelegd aan de betrokken consultant en (waar mogelijk) aan de direct leidinggevende van de detacheringspartner. Behalve de ervaringen over de huidige detachering is ook gesproken over eerdere ervaringen omtrent detacheringen. Daarbij is geconstateerd dat de recente ervaringen over het algemeen positiever zijn dan ervaringen uit het verleden. De verschillen tussen deze ervaringen hebben een bijdrage geleverd aan het definiëren van bovenstaande succesfactoren. Eind 2017 is al gestart met het verder optimaliseren van de begeleiding bij individuele detacheringen aan de hand van de succesfactoren. Bovendien worden ze getoetst in het medewerkersonderzoek (MO) in 2018. De evaluatie is besproken met zowel het bestuur RWA als de Wsw Clientenraad. Beide beschouwen de uitkomsten en gekozen werkwijze als goede verbetering op het detacheringsproces. Met name omdat in de gekozen werkwijze de ervaringen van de medewerkers zelf uitvoerig zijn betrokken.

Verzuim

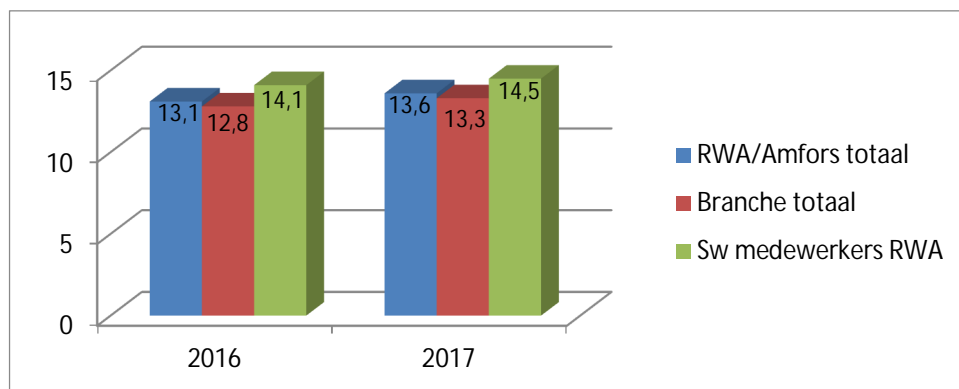
Ook in 2017 blijven alle handen nodig om de doelstellingen te realiseren. Mede om die reden, maar ook vanuit de gedachte dat het welzijn van de medewerkers een grote factor is bij het succes van de organisatie, lag de focus ook in 2017 sterk op het beheersen van het verzuim.

De inspanningen in het verslagjaar laten vooral hun resultaat zien in het beheersen van het kort en middellang verzuim.

Met 13,6 procent voor RWA/Amfors ligt dit percentage licht boven het branchegemiddelde (13,3 procent). Doelstelling is een verzuim op het branchegemiddelde.

Oorzaak van de overschrijding blijft het moeilijk te beïnvloeden langdurige verzuim. Vooral vanwege de complexiteit van de progressieve ontwikkeling van de beperkingen in combinatie met de effecten van vergrijzing manifesteren zich in deze groep.

Als nader wordt ingezoomd op het verzuim van de doelgroep (Sw-medewerkers) ligt het verzuimpercentage over 2017 op 14,5 procent. In de Prestatieovereenkomst werd uitgegaan van 13,5 procent. Ook hier blijkt het moeilijk te beïnvloeden lang verzuim oorzaak van de overschrijding.

Figuur 4 Verzuim RWA-Amfors

Sw-medewerkers per gemeente

De Sw medewerkers zijn in 2017 als volgt over de RWA gemeenten verdeeld (in aantal en SE).

Gemeente	Aantal Sw-medewerkers ultimo 2017	Formatie ultimo (SE) 2017	Gemiddelde realisatie (SE) 2017
Amersfoort	829	707,3	722,0
Baarn	45	38,1	38,9
Bunschoten	45	40,6	40,6
Leusden	73	62,8	63,4
Soest	141	118,8	122,7
Woudenberg	17	14,9	14,9
Overig	42	38,3	36,9
Totaal	1.192	1.020,8	1.039,4

Tabel 3: Gemiddelde realisatie en formatie 2017

2.4. Financieel Resultaat

Omzet en kosten – Als uitvloeisel van de samenwerkingsovereenkomst met Amfors Holding BV worden de kosten die het RWA realiseert, in rekening gebracht bij de Amfors Groep en als omzet verantwoord bij het RWA. Voor 2017 bedragen de doorberekende kosten circa € 4 miljoen, terwijl in 2016 deze doorberekende kosten circa € 4,7 miljoen bedroegen. De afname valt met name te verklaren door daling van het aantal ambtenaren.

Investeringskosten – Het RWA beheert de vaste activa van de Amfors Groep. De afschrijvingskosten worden doorbelast aan de Amfors Groep en bedragen in het boekjaar € 1.258.000. De afschrijvingskosten zijn daarmee € 90.000 lager dan begroot.

In het verslagjaar is in totaal door het RWA € 939.000 geïnvesteerd. Dit betreft hoofdzakelijk vervangingsinvesteringen. RWA weegt haar investeringsbeslissingen zeer zorgvuldig af. Daar waar mogelijk tracht RWA investeringen over te hevelen naar partners waar een strategische samenwerking mee is afgesloten, geheel in lijn met de aanbevelingen zoals genoemd in de scenariostudie m.b.t. de toekomstvisie van RWA/Amfors.

Financiering – Ter afdekking van de financieringsbehoefte is een langlopende tienjaarlijkse lening aangegaan ten bedrage van € 1.500.000 bij de BNG met een rentepercentage van 1,05 %. De eerste aflossing ten bedrage van € 150.000 vindt plaats in 2018.

Reguliere aflossingen in het boekjaar 2017 bedroegen € 1,55 miljoen, volledig aan de Bank Nederlandse Gemeenten. (BNG).

RWA-resultaat – Zoals hiervoor aangegeven, is de per Wsw-medewerker van het Rijk te ontvangen bijdrage onvoldoende om de personele kosten per Wsw-medewerker te dekken. De Wsw loonkosten, vermeerderd met het vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremies, evenals de kosten voor bedrijfsgeneeskundige zorg, werkkleding, vervoerskosten en studiekosten, overtreffen de rijkssubsidie per Wsw-medewerker. Als gevolg ontstaat een negatief RWA-resultaat, waarop RWA vrijwel geen invloed heeft. De rijksbijdrage is het resultaat van Haagse besluitvorming en de personele kosten komen tot stand als uitvloeisel van een landelijke cao voor de gehele Wsw-branche.

De RWA Meerjarenbegroting 2017-2020 ging voor 2017 uit van een negatief RWA-resultaat van € 4.251.000. Het werkelijke subsidieverlies is € 527.000 groter en komt uit op € 4.778.000.

Gemeentelijke Bijdrage – Als grondslag voor de berekening van de Gemeentelijke Bijdrage geldt de afspraak uit de Samenwerkingsovereenkomst tussen het RWA en Amfors Holding BV. Amfors Holding BV wordt daarin gehouden om bij het RWA ontstane exploitatietekorten aan te zuiveren.

Deze verplichting geldt echter uitsluitend zolang het eigen vermogen van Amfors Holding BV het bedrag van € 2,5 miljoen te boven gaat. Voor het gedeelte van het eigen vermogen van Amfors Holding BV tussen € 2,5 miljoen en € 4,5 miljoen geldt dat Amfors Holding BV voor 50% aansprakelijk is voor aanzuivering van bij RWA ontstane exploitatietekorten.

Voorts zal, zolang het eigen vermogen van Amfors Holding BV de € 4,5 miljoen te boven gaat, al het meerdere beschikbaar zijn voor eventuele aanzuivering van bij RWA ontstane exploitatietekorten. Het Eigen Vermogen van Amfors bedraagt bij aanvang van het boekjaar € 2.500.000. Amfors heeft in 2017 een positief operationeel resultaat behaald van € 1.877.000.

Dit heeft tot gevolg dat het eigen vermogen van Amfors ultimo 2017 is gestegen tot € 4.376.000. Op basis van de minimale vermogensgrens kan Amfors dus € 1.877.000 bijdragen aan het RWA-resultaat. Het RWA-resultaat (exploitatieresultaat) komt in 2017 uit op een verlies van € 4.778.000. In het kader van de gemaakte afspraken tussen RWA en Amfors Holding BV wordt het subsidieverlies aangezuiverd en voldoet Amfors Holding BV aan de minimale vermogensgrens van € 2.500.000.

De aanvulling vanuit het eigen vermogen van Amfors bedraagt € 1.877.000 conform de samenwerkingsovereenkomst. Dit resulteert uiteindelijk in een Gemeentelijke Bijdrage van € 2.901.000. Het eigen vermogen van Amfors bedraagt dan ultimo 2017 € 2.500.000. Onderstaand is de bijdrage per gemeente weergegeven.

Gemeentelijke Bijdrage x € 1.000	2017
Amersfoort	2.043
Baarn	128
Bunschoten	118
Leusden	178
Soest	377
Woudenberg	57
Totaal	2.901

Tabel 4: gemeentelijke bijdrage

2.5. Sociale paragrafen

Klachten – RWA/Amfors kent een klachtenprotocol. Via intranet en werkoverleggen zijn zowel de procedure en inhoud aan alle medewerkers gecommuniceerd. De Klachtencommissie heeft in 2017 niet bijeen hoeven te komen. De drie aan de directie gerichte klachten zijn allen in behandeling genomen en tijdig beantwoord.

Vertrouwenspersoon – Sinds 1 mei 2015 heeft Amfors een onafhankelijke vertrouwenspersoon aangesteld inzake ongewenste omgangsvormen. Hierover is uitgebreid gecommuniceerd richting medewerkers. De vertrouwenspersoon constateert over 2017 dat medewerkers haar daar waar nodig ook weten te vinden. Het aantal meldingen is ten opzichte van 2016 gelijk gebleven. Bij het merendeel van de meldingen speelt de wijze van communiceren van direct leidinggevenden een rol. In de inmiddels gestarte opleiding ontwikkelgericht leidinggeven is speciale aandacht voor dit aspect ingebouwd.

Duurzaamheid – RWA/Amfors zet zich in voor duurzaam ondernemen. In maart 2016 zijn wij gecertificeerd voor niveau 3 (van 5) van de CO₂-prestatieladder. Dit milieukeurmerk stimuleert bedrijven om de eigen CO₂-uitstoot, die van de leveranciers en ketenpartners te kennen en te verminderen. Op basis van het ingeschatte effect van nog uit te voeren reductiemaatregelen is een reductiedoelstelling voor 2018 gesteld op 19% (440 ton CO₂, ten opzichte van 2014).

De totale uitstoot van CO₂ van de Amfors Groep van 2017 was 2214,9 ton. Ten opzicht van 2016 is dat een reductie van 30 ton CO₂ (= 1,03%). De doelstelling vanuit de CO₂-Prestatieladder is om in 2018 t.o.v. 2014 in totaal 19% minder CO₂ uit te stoten. Vooral nog liggen we nog op koers om dat te gaan halen. Afgelopen najaar is gestart om een groot deel van de verlichting van het hoofdkantoor op de Uraniumweg te vervangen voor LED-verlichting. Ook zijn bij de transportingang van het magazijn van Metafors tochtflappen opgehangen en is bij het Productiebedrijf een snelloopdeur bij het magazijn opgehangen. Dit allemaal om koude buiten te houden. In het werkoverleg van de diverse units wordt aandacht besteed aan bewustwording om het zuinig met energie om te gaan. Dan gaat het bijvoorbeeld over het rijgedrag van chauffeurs of over het uitdoen van verlichting. Tijdig onderhoud aan machines en materieel draagt ook bij aan het reduceren van energiegebruik. In vergelijking met 2014 is het elektriciteitsverbruik 8 % gedaald, is het verbruik van brandstoffen van machines en materieel gelijk gebleven en is de verwarming van de gebouwen gestegen.

Met ingang van 2018 stapt Amfors over op groene stroom wat een behoorlijke impact heeft op de berekende uitstoot. Deze zal alleen hierdoor al met zo'n 330 ton dalen. Verder wordt extra aandacht aan het gebruik van voertuigen en materieel gegeven en is afgelopen januari een extra tijdsklok geplaatst op de verwarming in een hal waar machines gestald worden, zodat deze hal overdag juist minder verwarmd wordt.

Diderot - Geesa is de winnaar van de Amfors Diderotprijs 2017. De Amfors Groep reikt deze prijs uit aan de meest sociaal maatschappelijke onderneming in de regio. Tijdens de verkiezing van de Gouden Parel eind december in Amersfoort heeft directeur Ben van der Steen de prijs in ontvangst genomen. Geesa wint de Diderot omdat zij vanaf de oprichting sterk verbonden is met Amersfoort en al heel lang samenwerkt met de sociale werkvoorziening. Sinds 2000 hebben zij een complete verpak- en assemblageafdeling bij de Amfors Groep ondergebracht.

Daarnaast verzorgt de Amfors Groep de schoonmaak en het groenonderhoud bij Geesa. Hierdoor zijn ruim vijftig medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt dagelijks aan het werk. Mede dankzij Geesa tellen deze inwoners van de regio Amersfoort mee in de maatschappij.

Dit is de vierde en laatste keer dat de Amfors Groep de Amfors Diderotprijs uitreikt. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is steeds normaler geworden. De Amfors Diderotprijs heeft hieraan een mooie bijdrage geleverd. Dankzij ambassadeurs zoals Geesa en de andere winnaars denken steeds meer bedrijven in de regio na hoe zij werk kunnen bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Steeds vaker zien allerlei verschillende organisaties zowel de sociale als de economische voordelen hiervan.

Innovatie - Met de beamertechnologie is Amfors de winnaar van de 'Empowered by Robots Challenge' op de Dutch Design Week 2017 in de categorie beste technologische ontwerp dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kan ondersteunen in hun werk. Met dit ontwerp is het voor medewerkers van Amfors mogelijk met behulp van instructies van een slimme beamer met bewegingsdetectie complexe producten in elkaar te zetten.

Deze slimme beamertechnologie wordt gebruikt bij de assemblage van een LED-straatlantaarn en is ook geschikt voor andere producten zoals een elektriciteitskast. Op deze wijze gaat de flexibiliteit van de medewerkers omhoog en halen zij bovendien meer voldoening uit hun werk.

Familiedag – Op 1 juli organiseerde Amfors een familiedag. Zo'n 450 medewerkers, familie, burens, vrienden en bekenden konden nader kennis maken met de verschillende soorten werk die Amfors biedt. Via demonstraties, rondleidingen en diverse activiteiten lieten medewerkers zelf zien wat zij allemaal doen. Dit allemaal onder het genot van een hapje en drankje. Ook voor de kinderen was er genoeg te doen. Dat de regen die dag zeker geen spelbreker was, bleek uit de opkomst en de vele enthousiaste reacties.

3. Verplichte paragrafen

3.1. Weerstandvermogen en Risicobeheersing

Het geven van inzicht in risico's past binnen de ontwikkelingen van "Public Governance". Transparantie over de uitvoering van beleid en het afleggen van verantwoording over de sturing en beheersing van de organisatie aan interne en externe belanghebbenden komt steeds meer centraal te staan. Het is dan ook belangrijk, inzicht te krijgen in de mogelijke risico's, om zo de stabiliteit in het resultaat te verbeteren en de sociale doelstellingen te kunnen behalen.

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als het vermogen dat nodig is om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar komt. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met mogelijke tegenvallers, maar ook met de flexibiliteit die een organisatie heeft om haar uitgavenpatroon aan te passen aan haar nieuwe inkomstenniveau en met de kans dat tegenslagen zich tegelijkertijd voordoen. In de samenwerkingsovereenkomst tussen enerzijds Amfors Holding BV en haar dochterondernemingen en anderzijds het Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap en Omgeving (RWA) zijn afspraken gemaakt over het vermogen. Het vermogen van Amfors Holding B.V. is voorzien van een ondergrens van € 2,5 miljoen. Exploitatieverliezen in RWA worden aangevuld vanuit het vermogen van Amfors en door de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Het vermogen van Amfors Holding B.V. kan worden gezien als buffer om tegenvallers bij RWA op te vangen.

Amfors heeft diverse, specifieke risico's afgedekt middels verzekeringen, procedures en voorzieningen zover gebruikelijk binnen de wettelijke richtlijnen.

RWA en Amfors treffen voorzieningen voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar die redelijkerwijs zijn in te schatten.

Alternatieve aanwending uit de gevormde voorzieningen is dan ook niet mogelijk. Daarom worden voorzieningen niet opgenomen in de weerstandscapaciteit.

3.1.1 *Risico's*

Risico's	Financieel effect	Inschatting	Resultaat
Pensioenpremies gaan weer stijgen	~ 0,5 mln	Hoog	0,1 mln
Subsidieresultaat lager dan begroting door lagere uitstroom Sw-medewerkers in Nederland	€ 0,5 - € 1,0 mln	Midden	Geen negatief effect vanwege de definitieve Rijkssubsidie, maar wel vanwege de lagere LIV.
Operationeel resultaat Amfors sterk afhankelijk van gemeentelijke omzet (prijsstelling en discussie marktconformiteit)	P.M. (€ 0,5 - € 1,0 mln)	Midden	Het lagere resultaat bij Eemfors is gecompenseerd door de betere resultaten van overige bedrijfsonderdelen.
Fiscaal (Resultaat Amfors is Vpb-plichtig)	Tot € 0,5 mln. per jaar	Laag	Het resultaat is bij de Belastingdienst in behandeling. Naar verwachting vindt over 2017 geen afdracht plaats.
Transitievergoeding bij contract beëindiging na 2 jaar ziekte	Ca € 0,5 mln. per jaar	Midden	Niet materieel

Tabel 5: *Risico's*

3.1.2 Weerstandvermogen

Het vermogen van Amfors Holding B.V. bedraagt ultimo 2015 € 2,5 miljoen. Bij Amfors het bestaat het eigen vermogen uit:

- geplaatst kapitaal
- overige reserves

Het geplaatst kapitaal en de overige reserves zijn volledig vrij vermogen.

Daarnaast kunnen eventueel nog stille reserves aanwezig zijn. RWA beschikt over meerdere bedrijfsgebouwen. Een kwantificering van de hierin opgesloten stille reserves is moeilijk te bepalen en is geheel afhankelijk van (toekomstige) omstandigheden. De stille reserves worden overigens niet tot de weerstandcapaciteit gerekend omdat deze in situaties van financiële tegenvallers niet op korte termijn liquide gemaakt kunnen worden.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst is een ondergrens van € 2,5 miljoen vastgelegd.

Versterking van het weerstandvermogen is niet alleen direct van invloed op de financiële huishouding van RWA en Amfors, maar vertaalt zich door in de gemeentelijke begroting. Voor risico's en tegenvallers is dan immers bij Amfors onvoldoende vermogensbuffer. Fluctuaties in resultaten bij Amfors komen dan onverwachts in een lopend jaar ten laste van deelnemende gemeenten.

Financiële kengetallen (conform BBV art 11.2.d)

Jaarverslag jaar 2017	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen:	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017
netto schuldquote	-2,56	-2,61	-2,24
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
solvabiliteitsrisico	0	0	0
grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
structurele exploitatieruimte	99%	100%	98%
belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Tabel 6: financiële kengetallen

Enkele kengetallen zijn voor RWA als Sw-bedrijf niet van toepassing.

Bij netto schuldquote en structurele exploitatieruimte dient vermeld te worden dat in de berekening als "gerealiseerde totaal saldo van de baten" het (negatief) subsidieresultaat is gehanteerd.

Bij de berekening van het solvabiliteitsrisico is het Eigen Vermogen op 0 gesteld. Vanuit de samenwerkingsovereenkomst is het minimumvermogen van Amfors € 2,5 miljoen en de GR-statuten bepalen dat eventuele tekorten van RWA jaarlijks worden aangezuiverd door de deelnemende gemeenten.

3.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het RWA heeft een onderhoudsvoorziening getroffen voor een substantieel deel van haar gebouwen. Doel van deze voorziening is om de kosten voor het onderhoud door middel van stortingen in de onderhoudsvoorziening gelijkmatig te verdelen over de jaren. Ultimo 2017 bedraagt de voorziening € 331.000. De dotatie over 2017 bedroeg € 31.000.

Kosten voor regulier onderhoud worden als reguliere onderhoudskosten geboekt. De voorziening dient uitsluitend voor werkzaamheden die niet als regulier onderhoud geboekt worden. Dit betreft exterieur schilderwerk en vervanging van de daken.

3.3. Financiering

Financiering wordt enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Belangrijk is duurzaam toegang te behouden tot de financiële markten tegen acceptabele condities. Ten aanzien van de financiële risico's staat beheersbaarheid voorop. De vermogens- en (rente)resultaten van de organisatie dienen te worden beschermd tegen ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's. Voor de beheersbaarheid van het renterisico wordt gewerkt met de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Onderstaand de kasgeldlimiet waaruit blijkt dat de organisatie vanaf het 2^e kwartaal ruimschoots binnen de grenzen is gebleven zoals vastgesteld in de Wet FIDO. De overschrijding in het 1^e kwartaal valt te verklaren door het feit dat de gemeentelijke bijdrage over 2016 in het 2^e kwartaal van 2017 is voldaan, na vaststelling van jaarverslag 2016.

Kasgeldlimiet (x €1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
	2017	2017	2017	2017
1. Toegestane kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal 1 januari (=grondslag)	34.234	34.234	34.234	34.234
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
Kasgeldlimiet in een bedrag	2.807	2.807	2.807	2.807
2. Omvang vlottende korte schuld				
Schulden in rekening-courant	3.229	2.596	734	2.149
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Ov. geldleningen, niet zijnde vaste schuld	-	-	-	-
Totaal vlottende schuld	3.229	2.596	734	2.149
3. Vlottende middelen				
Tegoeden in rekening courant	11	11	10	9
Contant in kas	2	1	1	1
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	-	-	1	-
Totaal vlottende middelen	13	12	12	10
4. Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	3.216	2.584	722	1.764
Toegestane kasgeldlimiet	2.807	2.807	2.807	2.807
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	-408	223	2.085	1.043

Tabel 7: kasgeldlimiet

De renterisiconorm toont dat de organisatie in 2017 aan de aan haar opgedragen wettelijke kaders heeft voldaan. Onderstaand is de renterisiconorm weergegeven.

Renterisiconorm (x € 1.000)	Realisatie 2017	Begroting 2017
1. Renteherziening		
Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-
Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-
Netto renteherziening op vaste schuld	-	-
2. Mutatie vaste schuld		
Nieuwe aangetrokken vaste schuld	1.500	1.500
Nieuwe verstrekte lange leningen	-	-
Netto nieuw aangetrokken schuld	1.500	1.500
3. Betaalde aflossingen		
	1.550	1.550
4. Herfinanciering (laagste van 2 en 3)		
	1.500	1.500
5. Renterisico op vaste schuld (1 + 4)		
	1.500	1.500
6. Renterisiconorm		
Stand van de vaste schuld per 1 januari	10.500	10.500
Percentage	20%	20%
Renterisiconorm	2.100	2.100
7. Toets renterisiconorm		
Renterisiconorm	2.100	2.100
Renterisico op vaste schuld (1 + 4)	1.500	1.500
Ruimte	600	600

Tabel 8: Renterisiconorm

Het koersrisico en valutarisico blijft tot een minimum beperkt. Koersrisico's worden immers beperkt door uitzettingen in de vorm van rekening-courant en deposito's te laten plaatsvinden. Verder worden leningen uitsluitend aangegaan in euro's. De aan- en verkoop van buitenlandse valuta's wordt in principe niet verricht.

3.4. Verbonden partijen

Het BBV verstaat onder een verbonden partij een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin het RWA een bestuurlijk en financieel belang heeft. Volgens deze definitie is Amfors Holding B.V. geen verbonden partij van RWA. De samenwerkingsovereenkomst, die de onderlinge relaties regelt tussen het RWA en de Amfors Groep maakt van Amfors Holding BV en haar dochtermaatschappijen echter een belangrijke verbonden partij met het RWA. De aandelen in het kapitaal van Amfors Holding BV worden direct gehouden door de deelnemende gemeenten. Amfors Holding BV heeft een aantal besloten vennootschappen opgericht om voormalige activiteiten van het RWA in onder te brengen.

De holding dient haar dochtervennootschappen zodanig te besturen dat deze bijdragen aan de continuïteit van de Amfors Groep. De bedrijvengroep die voor de volle 100% eigendom is van Amfors Holding BV, wordt de Amfors Groep genoemd.

Volgens artikel 7 van de samenwerkingsovereenkomst tussen enerzijds Amfors Holding BV te Amersfoort en haar dochterondernemingen en anderzijds het Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap te Amersfoort en Omgeving (RWA) is verder het volgende bepaald: Amfors Holding BV is verplicht om eventuele bij de gemeenschappelijke regeling RWA ontstane exploitatietekorten aan te zuiveren. Deze verplichting geldt echter uitsluitend zolang het eigen vermogen van Amfors Holding BV het bedrag van € 2.500.000 te boven gaat. Voor het gedeelte van het eigen vermogen van Amfors Holding BV tussen de € 2.500.000 en € 4.500.000 geldt dat Amfors Holding BV voor 50% aansprakelijk is voor de aanzuivering van de bij het RWA ontstane exploitatietekorten.

Het subsidietekort was in 2016 € 4.510.000, in het afgelopen jaar is het negatieve RWA-resultaat, met name veroorzaakt door de dalende Rijkssubsidie, gestegen naar € 4.778.000.

3.5. Bedrijfsvoering

Deze bedrijfsvoeringparagraaf biedt inzicht in de stand van zaken van de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering en legt daarbij een relatie met het uitvoeren van het programma, de Wet sociale werkvoorziening. In de paragraaf Bedrijfsvoering van het RWA worden in hoofdlijnen taken met betrekking tot personeel en huisvesting besproken.

Personeel – De doelstelling om medewerkers zoveel mogelijk buiten de muren van Amfors te laten werken en medewerkers te ontwikkelen naar hogere treden op de werkladder leidt tot een veranderende kijk op leidinggeven. Alle leidinggevendenden (praktijkbegeleiders en consulenten) hebben in 2017 deelgenomen aan de training Ontwikkelgericht Leidinggeven. In deze training, opgebouwd uit een aantal adviessessies, is nader ingezoomd op de zowel de wijze van ontwikkelgericht leidinggeven als het daarbij gebruikte en daarvoor benodigde instrumentarium. Centraal stond ook de benodigde communicatie over de koers van Amfors naar de toekomst toe. Een verdere verdieping op dit onderwerp staat op de planning voor het komende jaar.

Huisvesting – Zoals vastgelegd in de Meerjarenbegroting heeft RWA/Amfors in haar huisvestingsstrategie gekozen voor een concentratiescenario. Dit is geëffectueerd door een verdere concentratie van de activiteiten aan de Uraniumweg. Zo is in 2017 voor een aantal groepsdetacheringen ruimte vrij gemaakt binnen het Productiebedrijf.

Naast het complex aan de Uraniumweg heeft RWA de panden aan de Argonweg en de Heliumweg in eigendom. Het pand aan de Argonweg is middels meerdere huurcontracten aan diverse partijen verhuurd, in het pand aan de Heliumweg is Metafors gehuisvest.

Inzake het nadere onderzoek naar de mogelijkheden voor vervreemding en ontwikkeling van het perceel aan de Schothorsterlaan zijn in 2017 geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

4. Jaarrekening RWA

4.1 Balans per 31 december 2017

BALANS PER 31 DECEMBER 2017			
Activa x € 1.000	2017		2016
Vaste activa			
Materiële vaste activa			
Investerings met een economisch nut	11.755	12.232	
Bijdragen activa in eigendom van derden			
Totaal vaste activa	11.755		12.232
Vlottende activa			
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.987	3.098	
Vorderingen op openbare lichamen			
Overige vorderingen	513	830	
Totaal vlottende activa	3.500		3.928
	10		9
Liquide middelen			
Totaal activa	15.265		16.169
BALANS PER 31 DECEMBER 2017			
Passiva x € 1.000	2017		2016
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	--	--	
Bestemmingsreserve	--	--	
Totaal eigen vermogen	--		--
Voorzieningen	561	672	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar langer			
Binnenlandse banken	10.450	10.500	
Binnenlandse bedrijven	--	--	
Totaal vaste schulden	10.450		10.500
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jr.	2.914	2.327	
Banksaldo			
Overige schulden	884	1.926	
Totaal netto-vlottende schulden	3.798		4.253
Overlopende passiva	456		744

Totaal passiva	15.265	16.169
----------------	--------	--------

4.2 Overzicht baten en lasten 2017

HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2017 (x € 1.000)			
	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2017	2017	2016
Omzet	3.968	3.938	4.702
Lonen en salarissen ambtenaren	2.295	2.249	2.733
Afschrijvingen	1.258	1.349	1.282
Rentelasten	219	240	244
Overige bedrijfskosten	196	100	443
Som der bedrijfslasten	3.968	3.938	4.702
Bedrijfsresultaat	-	-	-
Lonen SW-medewerkers, incl. sociale lasten en overige SW-kosten	31.190	30.296	32.220
Rijkssubsidie Wsw	26.412	26.045	27.710
Subsidieresultaat	-4.778	-4.251	-4.510
Exploitatieresultaat	-4.778	-4.251	-4.510
Bijdrage Amfors Holding BV	1.877	1.833	1.742
Vennootschapsbelasting*	0	0	0
Gemeentelijke Bijdrage	2.901	2.418	2.768
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor bestemming	--	--	--
Onttrekkingen aan reserves	--	--	--
Resultaat na bestemming	--	--	--

*Verzoek tot standpuntbepaling naar Belastingdienst met verzoek tot bevestiging dat RWA geen materiele onderneming drijft en derhalve niet onderworpen is aan de Vpb en geen aangifte Vennootschapsbelasting hoeft te doen.

4.3 Kasstroomoverzicht over 2017

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017 (x € 1.000)		
(volgens de indirecte methode)	2017	2016
Stand geldmiddelen, 01-01	-2.318	-1.499
Exploitatieresultaat	-4.778	-4.510
Bijdrage Amfors Holding	1.877	1.742
Gemeentelijke Bijdrage	2.901	2.768
Subsidieresultaat na bijdrage	--	--
Afschrijvingen	1.258	1.282
Mutaties in voorzieningen	-111	-25
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie operationele vorderingen	428	-1.087
Mutatie operationele schulden	-1.331	-9
Kasstroom uit operationele operaties	245	161
Investeringen in materiële vaste activa	-939	-918
Desinvesteringen in materiële vaste activa	158	38
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-781	-880
Nieuw afgesloten langlopende leningen	1.500	1.500
Aflossingen uit langlopende schulden	-1.550	-1.600
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-50	-100
Netto kasstroom	-586	-819
Stand geldmiddelen, 31-12	-2.904	-2.318

Toelichting op de onderscheiden posten van het kasstroomoverzicht

Conform de samenwerkingsovereenkomst tussen het RWA en Amfors wordt door Amfors in het RWA-resultaat bijgedragen zolang het eigen vermogen dit toelaat.

4.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het innen van de jaarrekening bekend zijn.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijging- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Op grond wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingspercentages die worden toegepast variëren van 2,5 procent voor gebouwen tot 10 procent voor terreinvoorzieningen, installaties en machines. Inventaris, vervoermiddelen, maai apparatuur en dergelijke wordt in 5 of 7 jaar afgeschreven. Computerapparatuur wordt in 4 jaar afgeschreven. Grond wordt gewaardeerd op historische aanschaffingswaarde.

Vlottende activa

Uitzettingen

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

Algemene reserve

De algemene reserve dient als de algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserve

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het algemeen bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Vorzieningen

Herstructureringsvoorziening

De herstructureringsvoorziening wordt opgenomen voor de geschatte kosten die naar verwachting voortvloeien op de per balansdatum lopende reorganisatie- en afvloeiingsverplichtingen uit hoofde van overeengekomen regelingen. Reorganisatie- en afvloeiingsuitgaven worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud heeft betrekking op het planmatig onderhoud van de gebouwen en is bedoeld om schommelingen in lasten op te vangen. De jaarlijkse dotatie ten laste van de winst- en verliesrekening is gebaseerd op beheersplannen betreffende planmatig onderhoud.

De overige onderhoudskosten aan de gebouwen, machines en installaties zijn rechtstreeks ten laste van de programmarekening verantwoord.

Voorziening transitievergoeding

De voorziening transitievergoeding heeft betrekking op een reservering voor bovengrenzers (medewerkers waarvoor de indicatie na herbeoordeling is komen te vervallen), waarvoor trajecten naar buiten zijn gestart.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Programmarekening

Algemene opmerkingen

De begroting is gedurende het begrotingsjaar niet gewijzigd.

Omzet

Onder de omzet wordt verstaan de netto-omzet minus de kosten van derden en uitbesteed werk en de doorbelastingen van kosten aan de Amfors Holding BV en haar 100% dochtermaatschappijen.

Netto-omzet

De netto-omzet is de opbrengst van de aan gemeenten geleverde goederen en diensten, exclusief de over de omzet geheven belastingen en onder aftrek van kortingen.

Grond- en hulpstoffenverbruik en kosten van derden en uitbesteed werk

De kosten van grond- en hulpstoffen worden berekend op basis van standaard verrekenprijzen.

Lonen en salarissen ambtenaren

Hieronder wordt verstaan de over het jaar verschuldigde salarissen, vermeerderd met het vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremie. Tevens zijn daar de kosten in verband met de vorming van de herstructureringsvoorziening in onder gebracht.

Afschrijvingen

Dit betreft de afschrijvingskosten van de vaste activa. De afschrijvingstermijn bedraagt maximaal de economische levensduur.

Rentelasten

De rentelasten bestaan uit de rentelast van de langlopende leningen, alsmede de rentekosten uit negatieve rekening-courantstanden.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten worden berekend op basis van historische kosten.

Lonen SW-medewerkers, incl. sociale lasten en overige SW-gerelateerde kosten

Hieronder wordt verstaan de over het jaar verschuldigde salarissen, vermeerderd met het vakantiegeld en de daarmee samenhangende sociale lasten en pensioenpremies van de Wsw-medewerkers. Verder zijn hieronder begrepen de kosten voor bedrijfsgeneeskundige zorg, werkkleding, vervoerskosten en studiekosten, alsmede overige personele kosten.

Rijkssubsidie Wsw

De rijkssubsidie die in het verleden rechtstreeks aan de uitvoerende instanties werd overgemaakt, wordt nu direct aan de gemeenten uitgekeerd.

In 2017 zijn alle door de gemeenten ontvangen rijkssubsidies die bestemd zijn voor de uitvoering van de Wsw onverkort aan het RWA overgemaakt.

4.5 Toelichting op de posten van de balans

TOELICHTING OP DE POSTEN VAN DE BALANS: ACTIVA		
	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Materiële vaste activa		
Boekwaarde per 1-1	12.232	12.633
Investeringen in het boekjaar	939	918
Desinvesteringen in het boekjaar	-158	-38
Afschrijvingen in het boekjaar	-1.258	-1.282
Boekwaarde per 31-12	11.755	12.232
Cumulatieve afschrijvingen	16.181	17.813
Bedragen per 31-12		

Verloop materiële vaste activa	Boekwaarde	Investeringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde
	1-1-2017	2017	2017	2017	31-12-2017
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Grond en terreinen	2.794	--	0	19	2.774
Gebouwen*	6.719	16	11	408	6.317
Installaties*	168	12	1	57	121
Machines	1.383	545	140	463	1.325
Inventaris	60	11	1	33	37
Vervoer	1.108	355	5	277	1.181
Totaal activa	12.232	939	158	1.258	11.755

* € 107.000 per 1 januari 2017 geherrubriceerd van installaties naar gebouwen

Belangrijkste investeringen in het begrotingsjaar betreffen vervangingsinvesteringen voor vervoer (€ 355.000) en machines (€ 531.000).

Vervolg TOELICHTING OP DE POSTEN VAN DE BALANS: ACTIVA		
	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Gelieerde ondernemingen	428	686
Vorderingen op openbare lichamen	2.987	3.099
Pensioenfonds Wsw	7	18
Omzetbelasting	55	79
Diversen	23	46
Totaal vlottende/overlopende activa	3.500	3.928

De vorderingen op openbare lichamen bevat een vordering van € 2.901.000 (2016: € 2.881.000) op de deelnemende gemeenten van het RWA.

Liquide middelen

De bank- en giroaldi staan vrij ter beschikking van het RWA. Het RWA heeft een rekening courant krediet ten bedrage van € 3.400.000,=. RWA heeft ultimo 2017 € 1.102,= kasgeld en een tegoed bij de ABN van € 9.087,=. De richtlijnen vanuit het Rijk m.b.t. schatkistbankieren zijn opgevolgd, hiervoor is automatische afroaming door BNG als standaardprocedure ingesteld. Onderstaand het overzicht schatkistbankieren.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2017			
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	25	62	45
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	250	225	188	205
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	31.557			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	31.557			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	2.289	5.667	4.143
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	25	62	45

TOELICHTING OP DE POSTEN VAN DE BALANS: PASSIVA		
Voorzieningen	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Voorziening groot onderhoud		
Stand aan het begin van het jaar	300	268
Toevoegingen	32	32
Stand aan het einde van het jaar	332	300

De voorziening betreft werkzaamheden in het kader van groot onderhoud, dit betreft exterieur schilderwerk en vervanging van de daken.

Voorziening herstructurering	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Stand aan het begin van het jaar	372	428
Toevoegingen	--	131
Onttrekkingen	173	187
	199	372

In 2012 is een voorziening herstructurering gevormd voor de geschatte kosten die naar verwachting voortvloeien uit de op balansdatum lopende afvloeiingsverplichtingen uit hoofde van overeengekomen individuele regelingen met ambtelijke medewerkers ad. € 2.022.000 als gevolg van de reorganisatie in 2012. In 2017 is € 173.000 onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening transitievergoeding	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Stand aan het begin van het jaar	--	--
Toevoegingen	32	--
	32	--

Een aantal Wsw-medewerkers heeft de zogenaamde bovengrens bereikt. Dit betekent dat zij niet langer in aanmerking komen voor Wsw-subsidie en –arbeid. Er wordt een passende oplossing voor deze medewerkers gezocht waarbij uiteindelijk de arbeidsovereenkomst van deze medewerkers met RWA beëindigd wordt. Daarbij hebben de werknemers recht op een transitievergoeding.

Vaste schulden	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Stand aan het begin van het jaar	10.500	10.600
Nieuwe lening	1.500	1.500
	12.000	12.100
Aflossingen	1.550	1.600
Stand aan het einde van het boekjaar	10.450	10.500

In het kader van de financiering van de reguliere activiteiten is in april 2017 een langlopende tienjaarlijkse lening aangegaan ten bedrage van € 1.500.000 bij de BNG met een rentepercentage van 1,05%. De eerste aflossing ten bedrage van € 150.000 vindt plaats in 2018.

De gemiddelde rentevoet voor de afgesloten langlopende leningen bedroeg in 2017 2,09 procent (2016: 2,37 procent). Een bedrag van € 1.400.000,= dient in 2018 afgelost te worden.

Netto vlottende schulden	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Crediteuren	133	982
Gelieerde ondernemingen	29	5
Loonheffing	694	894
Te verrekenen met personeel	2	19
Pensioen	25	25
Diverse schulden	1	2
	884	1.927

De netto vlottende schuld aan gelieerde ondernemingen ad. € 29.000 betreft de schuld van RWA aan Amfors Holding BV. Dit betreft nota's in het kader van het Begeleid Werken.

Overlopende passiva	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te ontvangen facturen	30	42
Schuld aan openbare lichamen (Gem.)	--	231
Nog te betalen rente	82	90
Loonkosten bijdrage BW 2013	--	1
Loonkosten bijdrage BW 2014	1	15
Loonkosten bijdrage BW 2015	11	87
Loonkosten bijdrage BW 2016	76	182
Loonkosten bijdrage BW 2017	256	--
Reservering vakantiegeld ambt.	--	96
	456	744

De loonkosten bijdrage BW betreft de loonkostensuppletie van RWA aan werkgevers die WSW geïndiceerde medewerkers in dienst nemen met een contract begeleid werken.

4.6 Niet uit de balans blijvende regelingen en verplichtingen

Fiscale eenheid omzetbelasting

Het RWA maakt deel uit van de fiscale eenheid voor de omzetbelasting Amfors Holding BV en is uit dien hoofde hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de fiscale eenheid. Het effect hiervan dient gezien te worden in samenhang met de rechten ontleend aan de samenwerkingsovereenkomst met de Amfors bedrijven.

Vakantiegeld

De verplichting voor rechten op nog niet uitbetaald vakantiegeld voor WSW medewerkers is ultimo 2017 € 974.772,- (ultimo 2016 was dit € 990.445).

Ultimo 2017 was er sprake van 93.585 niet opgenomen verlofuren door ambtenaren en WSW medewerkers. De verplichtingen die hieruit kunnen voortvloeien bedragen € 1.089.484 (ultimo 2016 bedroeg dit een saldo van € 1.104.383,-)

Samenwerkingsovereenkomst

Amfors Holding BV en haar 100% dochtermaatschappijen zijn, zowel gezamenlijk als ieder afzonderlijk, verplicht om bij te dragen aan bij de gemeenschappelijke regeling RWA ontstane exploitatietekorten.

4.7 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN		
Omzet	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Doorberekende salariskosten ambt.	2.296	2.733
Doorberekende rente en afschrijvingen	1.477	1.526
Doorberekende ov. Bedrijfskosten	195	443
	3.968	4.702

Conform de Samenwerkingsovereenkomst tussen RWA en Amfors worden deze kosten doorbelast aan Amfors Holding B.V.

Lonen en salarissen ambtenaren	2017	2016
	x € 1.000	x € 1.000
Salarissen	1.770	2.033
Loonheffingen	265	305
Pensioenpremies	235	215
Overige personeelskosten	26	49
Toevoeging voorziening herstructurering	--	131
	2.296	2.733

WNT-verantwoording 2017 RWA

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op RWA van toepassing zijnde regelgeving. Indien sprake is van een bezoldiging van minder dan € 1.700 per jaar (de vrijwilligersvergoeding zoals gedefinieerd door de Belastingdienst kan worden volstaan met vermelding van naam en functie).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
De heer M. Tigelaar	Voorzitter bestuur RWA
Mevrouw M. de Koning	Lid bestuur RWA
De heer B. Koops	Lid bestuur RWA
De heer A. Dragt	Lid bestuur RWA
De heer M. Adriani	Lid bestuur RWA
De heer P. de Kruif	Lid bestuur RWA
De heer R. de Koning	Algemeen directeur RWA

Formatieve bezetting	2017	2016
Aantal ambtenaren ultimo boekjaar (fte)	40,2	46,1
Realisatie SW-medewerkers (SE gem.)	1.039,4	1.081,0

Lonen SW-medewerkers, inclusief sociale lasten en overige SW gerelateerde kosten	2017 x € 1.000	2016 x € 1.000
Brutoloon en vakantiegeld	23.465	24.178
Loonheffingen	3.771	4.291
Pensioenpremies	2.107	2.027
Overige personeelskosten	1.846	1.724
	31.190	32.220

De personeelskosten voor de WSW zijn lager dan in 2016. Dit valt te verklaren doordat het aantal SE's gedaald is als gevolg van het feit dat er geen nieuwe Sw-ers meer instromen met de invoering van de participatiewet.

Rijkssubsidie Wsw	2017	2016
Rijkssubsidie Wsw	26.412	27.710

De dekking uit de Rijkssubsidie is lager dan de dekking in 2016. Dit valt te verklaren door het lagere aantal SE's en door het lagere subsidiebedrag per SE.

Bijdrage Amfors Holding BV

Conform artikel 7.1 van de samenwerkingsovereenkomst is Amfors Holding B.V. verplicht exploitatietekorten van het RWA aan te zuiveren, zolang het eigen vermogen van Amfors Holding B.V. het bedrag van € 2,5 miljoen te boven gaat. Voor het gedeelte van het eigen vermogen van Amfors Holding B.V. tussen de € 2,5 miljoen en € 4,5 miljoen geldt dat Amfors Holding B.V. slechts voor 50% aansprakelijk is voor aanzuivering van bij RWA ontstane exploitatietekorten.

Op 1 januari 2017 bedroeg het eigen vermogen van Amfors € 2.500.000. Na toevoeging van het operationeel resultaat van € 1.877.000 bedraagt het eigen vermogen van Amfors Holding B.V. € 4.377.000.

Het exploitatietekort van RWA over 2017 bedraagt € 4.778.000. De bijdrage van Amfors Holding B.V. hieraan bedraagt € 1.877.000, dit is het gehele bedrag boven de vastgestelde ondergrens van het eigen vermogen van 2,5 miljoen euro.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Gemeenschappelijke regeling Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en omgeving RWA

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Gemeenschappelijke regeling Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en omgeving RWA te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke regeling Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en omgeving RWA op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- het overzicht van baten en lasten over 2017;
- de toelichtingen met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke regeling Regionaal Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort en omgeving RWA zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 353.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 17.650 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de relevante vereisten in titel IV van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur en het bestuur voor de jaarrekening

De directeur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. De directeur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is de directeur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 19 april 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.A. Brandhorst MSc RA